

NOI DESCOPERIRI MONETARE DE LA ISACCEA (SEC. XI)

GABRIEL CUSTUREA

În rândurile care urmează vom prezenta un număr de 60 piese din bronz emise în secolul al XI-lea. Monedele au fost recoltate de d-nii R. Diaconu și R. Frățilă, pasionați colecționari din Constanța, de pe malul Dunării, în dreptul orașului Isaccea. Ele au intrat în evidențele cabinetului numismatic al muzeului constănțean în anul 1992 (59 exemplare), iar piesa nr. 3 se află în colecția R. Diaconu.

Importanța centrului urban din nordul Dobrogei nu mai are nevoie de o prezentare specială, știute fiind nenumăratele descoperiri arheologice¹, numismatice², epigrafice și arhivistice³, care atestă o vie activitate social-economică de peste două milenii.

În prezentarea pieselor din clasa A nu am menționat apartenența lor la subgrupele A₂ sau A₃ (posibil și A₄), discuțiile asupra cronologiei și clasi-

¹ I. Barnea, B. Mitrea, *Materiale*, 4, 1957, p. 155—174; idem, *Materiale*, 5, 1959 p. 461—473; I. Barnea, *Peuce*, 6, 1977, p. 103, nota 1, 2 cu bibliografie; I. Barnea, Al. Barnea, *Peuce*, 9, 1984, p. 97—105; E. Bujor, G. Simion, *Materiale* 7, 1961, p. 391—399; G. Simion, *Peuce*, 6, 1977, p. 123—142; idem, *Peuce*, 9, 1984, p. 175—198; I. Vasiliu, *Peuce*, 9, 1984, p. 104—141; C. Preda, *Peuce*, 2, 1971, p. 167—178; I. Barnea, *RESEE*, 9, 1971, 3, p. 349—352, 360—362; Fl. Topoleanu, *Peuce*, 9, 1984, p. 187—205; Gh. Mănușu-Adameșteanu, *Peuce*, 9, 1984, p. 237—255, I. Barnea, *Byzantina*, 13, 1985, p. 297—312; idem, *RESEE*, 24, 1986, 2, p. 118—119.

² Gh. Poenaru—Bordea, V. H. Bauman, *Peuce*, 4, 1975, p. 157, nr. 40, 41; Al. Popeea, *Peuce*, 4, 1975, p. 175—197; Al. Popeea, V. H. Bauman, *Peuce*, 6, 1977, p. 212, nr. 67, p. 213, nr. 83, p. 216, nr. 106; E. Oberländer—Târnoveanu, *Peuce*, 8, 198, p. 507—508, nr. 104—129; idem, *RESEE*, 31, 1983, 3, p. 268—269; idem, *BSNR*, 1976—1980, 124—128, p. 263—295, cu bibliografia la zi; E. Oberländer—Târnoveanu, *Cr. Opaiț*, *Peuce*, 9, 1984, p. 274—275, nr. 118—140; G. Custurea, *Pontica*, 19, 1986, p. 277; A. Vertan, G. Custurea, *Pontica*, 17, 1984, p. 249—252, nr. 924—994; Gh. Mănușu-Adameșteanu, *Peuce*, 10, 1991, p. 578—582, nr. 32—95; idem, *Pontica*, 25, 1992, p. 403—406, nr. 1—66.

³ *ISM*, 5, p. 279—294; Al. Barnea, *Dacia*, NS, 19, 1975, p. 258—262; idem, *Peuce*, 10, 1991, p. 81—83; Fl. Topoleanu, *Peuce*, 10, 1991, p. 97—100; M. A. Mehmed, *Documente turcești privind istoria României*, București, 1976, doc. nr. 9, 46, 110, 118, 123, 210, 215—223, 290; T. Gemil, *Relațiile Țărilor Române cu Poarta otomană în documentele turcești — 1601—1712*, București, 1984, doc. nr. 44, 48, 89, 116 și urm.

ficării acestor emisiuni continuând și în prezent⁴, iar pentru identificare am folosit lucrarea lui Ph. Grierson⁵ și datarea mai veche a cercetătoarei M. Thompson⁶.

CATALOG

VASILE II — CONSTANTIN VIII

DOW III, 2, p. 659, cls. A, var. 24

1. AE ↓ 8,65 g, 28 mm. Inv. 57514
2. AE. ↓ 4,70 g, 27,5 mm, schifată din batere. Inv. 57570
3. DOW III, 2, p. 668, cls. A, var. 41.
AE ↓ 7,65 g, 25 mm, ruptă,
Col. R. Diaconu

ROMAN III

DOW III, 2, p. 676, cls. B.

4. AE. ↓ 7,70 g, 30,5 — 27 mm.
Inv. 57515.

MIHAIL IV

DOW III, 2, p. 681, cls. C.

5. AE ↓ 10,17 t, 30 mm. Inv. 57521
6. AE ↓ 8,90 g, 29 mm, surfrapare pe cls. B, Av/Rv. Inv. 57520.
7. AE. ↓ 8,45 g, 31,5 5 mm, surfrapare pe cls. B, Rv./Rv. Inv. 57571.
8. AE. ↓ 8,00 g, 28 mm. Inv. 57528.
9. AE. 7,90 g, 27 × 25,5 mm.
Inv. 57573.
10. AE, ↓ 7,56 g, 29,5 mm, Inv. 57522.
11. AE. ↓ 6,99 g, 28 mm. Inv. 57519.
12. AE ↓ 6,90 g, 29,5 × 26,5 mm.
Inv. 57575.
13. AE. ↓ 6,18 g, 26,5 × 23 mm, turnată. Inv. 57572.
14. AE ↓ 5,83 g, 26,5 × 23 mm.
Inv. 57517.
15. AE. ↓ 5,67 g, 27,5 × 26 mm.
Inv. 57576.

16. AE ↓ 4,19 g, 25,5 mm. Inv. 57574.

17. AE. ↓ 3,00 g, 28 mm, ruptă.
Inv. 57516.

CONSTANTIN IX

DOW III, 2, p. 685, cls. D.

18. AE. ↓ 6,78 g, 26 × 24 mm.
Inv. 57580.
19. AE. ↓ 6,70 g, 28 mm. Inv. 57586.
20. AE. ↓ 6,46 g, 30 × 26 mm, dublă fra-pă. Inv. 57525.
21. AE ↓ 6,43 g, 26 mm. Inv. 57524.
22. AE, ↓ 6,17 g, 28 m, ruptă, tur-nată. Inv. 57583.
23. AE. ↓ 6,15 g, 31 × 26,5 mm, surfra-pare pe clas. C, Av/rv. Inv. 57523.
24. AE. ↓ 6,08 g, 28,5 × 27,5 mm.
Inv. 57582.
25. AE. ↓ 6,05 g, 27 × 24,5 mm.
Inv. 57577.
26. AE. ↓ 6,00 g, 28 mm, turnată.
Inv. 57585.
27. AE. ↓ 5,33 g, 28 mm, surfrapată pe cls. C, Rv/Rv. Inv. 57584.
28. AE. ↓ 4,57 g, 23,5 × 22 mm, ruptă.
Inv. 57578.
29. AE. ↓ 4,07 g, 26,5 × 25 mm, turnată.
Inv. 57579.

CONSTANTIN X

DOW III, 2, p. 774, cls. 1.

30. AE. ↓ 8,57 g, 25,5 mm. Inv. 57590.
31. AE ↓ 7,99 g, 24 × 22,5 mm, tăiată.
Inv. 57589.
32. AE. ↓ 7,50 g, 26,5 mm. Inv. 57527.

⁴ D. M. Metcalf, *Coinage in the Balkans 820—1355*, Thessaloniki, 1965, p. 41, 47; idem, *Bronze Coinage and City Life in Central Greece circa A.D. 1000*, The Annual of the British School at Athens, 60, 1965, p. 1—40; idem *Numismatic Chronicle*, 10, 1970, p. 199—219; V. Ivanisevici, *Recueil des travaux de L'Institut d'études byzantines*, 27—28, 1989, p. 19—42.

⁵ Ph. Grierson, *Catalogue of the Byzantine Coins in the Dumberton D.C. 1973, Oaks Collection and in the Whittemore Collection, III, 2*, Washington, M. Thompson, The Athenian Agora, 2, Princeton, New Jersey, 1954.

Plansa 1. Din monedele descoperite la Isaccea.

33. AE. ↓ 6,28 g, 27,5 mm, surfrapare pe pe cls. D, Rv/Rv. Inv. 59357.
 34. AE. ↓ 4,68 g, 26×25 mm, surfrapare pe cls. D, Av/Rv. Inv. 57592.
 35. AE. ↓ 4,55 g, 28×25 mm, surfrapare pe cls. D, Av/Rv. Inv. 57591.
 DOW III, 2, p. 777, cls. 2.
 36. AE. ↓ 9,10 g, 25 mm. Inv. 57526.
 37. AE. ↓ 8,65 g, 26 mm, tăiată. Inv. 57587.
 38. AE. ↓ 6,99 g, 26×23 mm, tăiată. Inv. 57588.
 DOW III, 2, p. 690, cls. F.
 39. AE. ↓ 5,88 g, 26 mm. Inv. 57581.

ROMAN IV

- DOW III, 2, p. 796.
 40. AE. ↓ 6,24 g, 29,5×26 mm, tăiată. Inv. 57599.
 41. AE. ↓ 5,05 g, 26 mm, turnată. Inv. 57597.
 42. AE. ↓ 3,99 g, 25,5 mm, turnată. Inv. 57596.
 43. AE. ↓ 3,39 g, 24 mm, turnată. Inv. 57598.
 44. AE. ↓ 3,10 g, 26 mm, turnată. Inv. 57600.
 45. AE. ↓ 2,42 g, 23,5 mm, turnată. Inv. 57601.
 DOW, III, 2, p. 692, cls. G.
 46. AE. ↓ 6,91 g, 27 mm, Inv. 57529.
 47. AE. ↓ 5,70 g, 27×24 mm. Inv. 57595.
 48. AE. ↓ 5,19 g, 27,5 mm. Inv. 57528.

49. AE. ↓ 4,08 g, 27×24,5 mm, turnată.

MIHAI VII

- DOW III, 2, p. 818.
 50. AE. ↓ 4,16 g, 25 mm, turnată. Inv. 57602.
 51. AE. ↓ 3,93 g, 25,5×22,5 mm, turnată. Inv. 57603.
 52. AE. ↓ 3,40 g, 25 mm, surfrapare pe Constantin X, cls. 1. Inv. 57604.
 DOW III, 2, p. 694, cls. H.
 53. AE. ↓ 5,63 g, 23 mm, tăiată. Inv. 57605.

NICEFOR III

- DOW III, 2, p. 696, cls. I.
 54. AE. ↓ 5,54 g, 25 mm. Inv. 57530.
 55. AE. ↓ 5,29 g, 26×24,5 mm. Inv. 57606.
 56. AE. ↓ 3,70 g, 23,5 mm, surfrapare Rv.? Inv. 57607.
 57. AE. ↓ 3,48 g, 25 mm, turnată. Inv. 57531.
 58. AE. ↓ 1,93 g, 21 mm, turnată. Inv. 57608.

ALEXIUS I

- DOW III, 2, p. 702, cls. K.
 59. AE. ↓ 1,43 g, 20×18 mm, ruptă. Inv. 57532.
 M. Hendy, p. 88, pl. 8/7,8.
 60. AE. ↓ Tetarteron 2,02 g, 17 mm, Thessalonica, emisiunea I. Inv. 57609.

NEW MONETARY DISCOVERIES IN ISACCEA (11th cent.)

Abstract

The author presents a number of 60 Byzantine coins from the 11th cent., discovered in Isaccea during a survey. 59 of them were donated to the National History and Archaeology Museum in Constanța and one piece is in a private collection. The coins cover a time period contained between the reigns of Basil II and Constantine VII — Alexios I.